

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена

(сви подаци уписују се у одговарајућу рубрику, а назив и место рубрике не могу се мењати или изоставити)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију Наставно-научно веће Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду на електронској седници одржаној од 5.3.2021. до 8.3.2021. године</p> <p>2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>1. др Бранислав Ивановић, ванредни професор, ужа научна област Германистика, 6.02.2018. године, Филолошки факултет Универзитета у Београду – председник комисије;</p> <p>2. др Душанка Вујовић, ванредни професор, ужа научна област Српски језик и лингвистика, 4.06.2020. године, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду – члан;</p> <p>3. др Гордана Ристић, ужа научна област Германистика, 29.10.2018.године, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду – ментор, члан.</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Мирјана, Јеролим, Зарифовић Грковић</p> <p>2. Датум рођења, општина, држава: 17.12.1985, Нови Сад, Република Србија</p> <p>3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, Студијски програм Немачки језик и књижевност, Мастер професор немачког језика и књижевности</p> <p>4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија 2013, студијски програм: Језик и књижевност (модул: Језик)</p> <p>5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, Смех и плач у немачкој и српској фразеологији, 2.10.2013.</p> <p>6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:</p>
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: <i>Седам смртних грехова у немачкој и српској фразеологији: контрастивна и концептуална анализа</i>
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Навести кратак садржај са знаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл. Докторска дисертација кандидаткиње Мирјане Зарифовић Грковић обухвата 324 странице, од којих је 287 страница основног текста, 12 страница референци (коришћено 153 референце), 13 страница додатка (списак обрађених фразеологизама немачког и српског језика) и 3 странице скраћеница коришћених у раду. Рад садржи једну табелу и један графикон. Осим наведеног,

дисертација обухвата (што није укључено у овај број страна) кључну документацијску информацију (са сажетком и кључним речима на српском и енглеском језику) и захвалницу. Дисертација одговара прописаним универзитетским стандардима докторских студија. Целине које дисертација садржи су:

1. *Увод* (од 1. до 8. стране)
 2. *Теоријски део* (од 9. до 62. стране), након чега следи емпиријски део рада:
 3. *Гордост* (од 63. до 94. стране)
 4. *Среброљубље* (од 95. до 119. стране)
 5. *Блуд* (од 120. до 141. стране)
 6. *Завист* (од 142. до 154. стране)
 7. *Стомакоугађање* (од 155. до 184. стране)
 8. *Гнев* (од 185. до 230. стране)
 9. *Лењост* (од 231. до 251. стране)
 10. *Закључак* (од 252. до 287. стране).
- Све целине садрже потпоглавља. Након емпиријског дела рада и закључка, следи:
11. *Додатак* (од 288. до 308. стране)
 12. *Списак скраћеница* (од 309. до 311. стране)
 13. *Литература* (од 312. до 324. стране).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Предмет дисертације Мирјане Зарифовић Грковић су фразеологизми немачког и српског језика којима се исказују концепти седам смртних грехова: гордост, среброљубље, блуд, завист, стомакоугађање, гнев и лењост. Корпус рада екскерпиран је из одговарајућих једнојезичних и двојезичних ономасиолошких и семасиолошких речника, а обухвата укупно 604 фразеологизма: 381 фразеологизам немачког језика и 223 фразеологизма српског језика. Корпусу се приступа применом концептуалне анализе и утврђују се когнитивни механизми у позадини фразеологизама оба језика, те се они пореде. Ради бољег појашњења значења, али и етимологије појединих фразеологизама коришћена је и лингвокултурологија. Након утврђивања когнитивних механизма примењује се концептуална анализа, како би се утврдили степени еквивалентности, односно истакле сличности и разлике између фразеологизама ова два језика са морфосинтаксичког, лексичког и семантичког аспекта. С обзиром на то, рад припада области когнитивне и контрастивне лингвистике, односно фразеологије.

У првом поглављу под насловом *Увод* кандидаткиња наводи циљеве рада: утврђивање и описивање когнитивних механизма у позадини фразеологизама оба језика, утврђивање степена еквивалентности применом контрастивног модела Јарма Корхонена, утврђивање евентуалног постојања универзалних когнитивних механизма за све или одређене концепте седам смртних грехова у оба језика. У овом поглављу наведене су и научне методе које ће бити примењене, описан је корпус рада, са освртом на досадашња истраживања, те је тиме истакнут значај испитивања како појединачних концепата седам смртних грехова у немачком и српском језику, тако и поређења фразеологизама ова два језика. Такође, кандидаткиња у овом делу излаже и структуру докторске дисертације.

У другом поглављу, *Теоријски део*, кандидаткиња најпре дефинише појам *фразеологизам* и описује обележја фразеологизама, те наводи неке од класификација фразеологизама (Виноградовљеву, Флајшерове класификације, Бургерове класификације, класификације Антице Менац и класификацију према Прћићу). Потом се кандидаткиња осврће на појам контрастивне фразеологије (и примене контрастивне анализе као методе) и наводи различите типове еквивалентности (према Мразовић, Фелдешу, Доброволском и Пираинен и према Корхонену), од којих је у раду на дати корпус примењен Корхоненов модел. Након тога кандидаткиња се бави когнитивном лингвистиком и њеним основним појмовима, когнитивним механизмима – појмовном метафором, појмовном метонимијом, односом појмовне метафоре и метонимије, универзалношћу појмовне метафоре, као и мотивисаношћу фразеологизама. Концептуална анализа, појашњена у овом поглављу, представља једну од метода примењених у анализи фразеологизама. Кандидаткиња се у овом поглављу укратко осврће и на лингвокултурологију – дисциплину која је делом коришћена у раду у циљу бољег разумевања мотивисаности фразеологизама.

Након *Теоријског дела* следи емпиријски део дисертације, где кандидаткиња анализира појединачне концепте седам смртних грехова. Поглавља *Гордост*, *Среброљубље*, *Блуд*, *Завист*, *Стомакоугађање*, *Гнев* и *Лењост* конципирана су на исти начин: сваки концепт појашњен је са теолошког, филозофског и психолошког аспекта и дата су речничка тумачења лексема којима се именују ови концепти. У сваком од ових поглавља најпре се утврђује структура концепта, тј. описује се начин структурираности дотичног концепта фразеологизмима немачког и српског језика. Потом у сваком од наведених поглавља следи концептуална и контрастивна анализа фразеологизама који припадају датом концепту. Анализи се приступа најпре применом концептуалне анализе, где се утврђују когнитивни механизми у позадини фразеологизама оба језика и пореде се. Уз ову методу неретко је коришћена и лингвокултурологија, како би се објаснила значења и етимологија појединачних фразеологизама. У оквиру сваког утврђеног когнитивног механизма се, затим, примењује контрастивна анализа и утврђују се степени еквивалентности према Корхонену. Пошто су сви фразеологизми једног концепта обрађени на овакав начин, на крају сваког поглавља посвећеног појединачном концепту следи кратак закључак са наведеним бројем фразеологизама оба језика обрађених у датом концепту, са прегледом броја утврђених когнитивних механизма, најзаступљенијим фразеологизмима према Бургеровој класификацији и најфреквентнијим компонентама фразеологизама у датом концепту. Након што

су на овакав начин обрађени фразеологизми који припадају концептима гордости, среброљубља, блуда, зависти, стомакоугађања, гнева и лењости, следи поглавље *Закључак*.

У *Закључку* је кандидаткиња дала преглед појединачних концепата и то тако што је у оквиру сваког концепта истакла појединачне појмовне метафоре, као и начине њиховог умрежавања са другим когнитивним механизмима или другим облицима мотивисаности фразеологизама, те све поткрепила адекватним примерима из рада. У оквиру сваког когнитивног механизма јасно је истакнута заступљеност типова еквивалентности. Након тога, кандидаткиња је упоредила когнитивне механизме који су заједнички за све или само за појединачне концепте, те је утврдила да су поједини когнитивни механизми презентни у оба језика, док се неки јављају само у немачком или само у српском језику. Појмовна метафора ЖИВОГ БИЋА, која је метонимијски заснована, јавља се у свим анализираним концептима (са изузетком концепта гнева, где се јавља појмовна метафора ГНЕВ ЈЕ ЖИВОТИЊА, коју можемо посматрати блиском наведеној метафори). Просторна метафора ГОРЕ, односно ДОЛЕ заједничка је концептима гордости, среброљубља, стомакоугађања, гнева и лењости. Још неке од метафора које су заједничке за фразеологизме различитих концепата су метафоре БОЛЕСТИ, ГОМИЛАЊА/ ПРЕТЕРИВАЊА/ НЕУМЕРНОСТИ, ОМЕТНОСТИ ЧУЛА, ФИЗИЧКЕ/ ПРИРОДНЕ СИЛЕ/ ВРЕМЕНСКЕ НЕПОГОДЕ и ОПСЕДНУТОСТИ. Кандидаткиња такође наводи когнитивне механизме, односно појмовне метафоре (која је у раду посматрана као најзаступљенији когнитивни механизам) које се јављају само у једном од поређених језика. Потом кандидаткиња наводи лексеме које су посебно заступљене у оквиру појединачних концепата оба језика и утврђује да су у исказивању концепата седам смртних грехова фреквентни соматизми (попут *главе, носа, руке, ноге, јетре, бубрега* итд.), зоними (*паун, петао, жаба, јарац* итд.), лексеме којима се именују концепти, али и религијске компоненте попут компоненти *бог* и *ђаво*. Поглавље *Закључак* садржи и табелу у којој су наведени когнитивни механизми који се јављају у свим или у више концепата, а у табели је наглашено да ли је реч о когнитивном механизму утврђеном у оба језика или само у немачком, односно само у српском језику. Поглавље садржи и графикон у којем је приказана заступљеност појединачних типова еквивалентности у укупном корпусу рада.

Следеће поглавље, *Додатак*, састоји се од два дела: фразеологизама немачког језика и фразеологизама српског језика који су обрађени у раду.

У поглављу *Списак скраћеница* кандидаткиња је навела скраћенице коришћене у раду, од којих је већина заступљена у оквиру контрастивне анализе.

У последњем поглављу, *Литература*, наведене су коришћене библиографске јединице релевантне за обрађену тему. Такође су наведени и речници из којих је ексцерпиран корпус дисертације.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

- **Зарифовић Грковић, М.** (2020). Гордост у фразеологији немачког и српског језика. У: Париповић Крчмар, С. –Смиљанић, Д. (уред.) (2020). *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду*. Год. 45, бр. 1. Нови Сад: Филозофски факултет. 17–31. DOI: 10.19090/gff.2020.1.17.31. [M51].

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

У дисертацији кандидаткиње Мирјане Зарифовић Грковић

- 1) дат је преглед постојеће релевантне литературе из области теорије когнитивних механизма и контрастивне анализе,
- 2) дат је преглед радова који се баве концептуалном и/ или контрастивном анализом фразеологизама који припадају концептима седам смртних грехова,
- 3) утврђена је структура појединачних концепата седам смртних грехова, те утврђен начин структурираности појединачних концепата,
- 4) постулисани су, описани и упоређени когнитивни механизми у позадини фразеологизама немачког и српског језика,
- 5) утврђене су сличности и разлике са морфосинтаксичког, лексичког и семантичког аспекта, односно утврђени степени еквивалентности према Корхоненовом моделу за поређене фразеологизме немачког и српског језика у оквиру појединачних когнитивних механизма,
- 6) упоређени су когнитивни механизми који мотивишу фразеологизме различитих концепата и утврђени универзални когнитивни механизми за све или неке концепте,
- 7) истакнути су когнитивни механизми карактеристични само за један од поређених језика,
- 8) истакнуте су најфреквентније лексеме карактеристичне за све или неке концепте.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Из наведеног излагања може се закључити да је кандидаткиња овладала релевантном литературом из области когнитивне и контрастивне лингвистике, односно фразеологије, те да је консултовала савремена истраживања из наведених области. Кандидаткиња је применом знања детаљно и систематизовано испитала и описала фразеологизме оба језика којима се исказују концепти седам смртних грехова. Добијени резултати истраживања приказани су у складу са методолошким стандардима приказа научних резултата, поткрепљени адекватном и релевантном литературом и ауторитетима. Стил рада је јасан и прецизан. Објашњења и тумачења су јасна, прецизна и опширна, у складу са полазним теоријским основама уз осврт на релевантне радове, како теоријске, тако и емпиријске природе. На основу свега наведеног, комисија даје позитивну оцену целокупном емпиријском испитивању и методолошком приступу датом концепту рада, као и приказу и тумачењу резултата истраживања.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме
Дисертација је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе
Дисертација садржи све битне елементе.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци
Докторска дисертација кандидаткиње Мирјане Зарифовић Грковић представља оригиналан допринос науци о језику у следећим тачкама:

- 1) ваљано одабран и систематизован приказ досадашње литературе која се бави когнитивном и контрастивном лингвистиком, те преглед досадашњих испитивања појединачних концепата, како у немачком и српском, тако и у другим језицима;
- 2) ваљано приказан теоријски оквир са обрађеним круцијалним појмовима за разумевање

истраживања докторске дисертације;

3) добро разрађен и систематичан начин описивања појединачних концепата седам смртних грехова, од којих, изузев концепта гнева (у немачком и српском језику, као и контрастивних истраживања ова два језика) и гордости (само у српском језику) остали концепти нису испитивани применом концептуалне анализе, како у немачком, тако ни у српском језику, као ни применом контрастивне анализе у ова два језика;

4) детаљна анализа фразеологизама и јасно постулисање когнитивних механизма у позадини фразеологизама, те поређење когнитивних механизма у немачком и српском језику на датим примерима;

5) утврђивање степена еквивалентности, односно сличности и разлика са морфосинтаксичког, лексичког и семантичког ниова између фразеологизама немачког и српског језика који припадају концептима седам смртних грехова;

6) утврђивање универзалних когнитивних механизма за концепте седам смртних грехова, као и утврђивање концепата карактеристичних за један од два поређена језика;

7) утврђивање лексемске структуре фразеологизама и универзалности на лексичком нивоу;

8) понуђена еквивалентна решења за поједине фразеологизме немачког језика за које у српском језику нису речнички кодирани еквиваленти, али их кандидаткиња налази у разговорном језику;

9) понуђена еквивалентна решења за поједине фразеологизме немачког језика за које постоје речнички еквиваленти у српском језику, али за које кандидаткиња утврђује еквиваленте мотивисане истим или сличним когнитивним механизмима као полазни фразеологизми немачког језика.

Резултати истраживања докторске дисертације кандидаткиње Мирјане Зарифовић Грковић примењиви су у области:

- 1) контрастивних и когнитивнолингвистичких проучавања фразеологизама који припадају концептима гордости, среброљубља, блуда, зависти, стомакоугађања, гнева и лењости,
- 2) методике наставе страних језика (немачког као страног или српског као страног језика),
- 3) лексикографске обраде фразеологизама.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања

Комисија констатује да у докторској дисертацији кандидаткиње Мирјане Зарифовић Грковић нису утврђени недостаци.

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

- **да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана**
- да се докторска дисертација враћа кандидату на дораду (да се допуни односно измени) или
- да се докторска дисертација одбија

У Београду и Новом Саду, 15.03. 2021. године

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. проф. др Бранислав Ивановић, председник

2. проф. др Душанка Вујовић, члан

3. доц. др Гордана Ристић, ментор

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.